

SPIJKERMAGAZINE

editie 07 MYTHES

©Studio Moor

EDITIE 07
juli 2022

S

Van beruchte seksdemon tot feministisch icoon
De allerindividueelste moedermythe
De mythe van de sterke zwarte vrouw

S

MYTHES

Lieve lezer,

Wat zijn we blij om je (terug) te zien! Na een aantal heel drukke, bewogen maanden, hopen we dat we allemaal even een momentje rust kunnen vinden tijdens de zomermaanden om onze energie op te laden en er weer tegenaan te kunnen knallen. Het Spijker team wenst jou in elk geval veel rustmomenten, energie en liefde toe. Het thema van onze zevende editie is MYTHES. Wie mythes zegt, denkt al vaak aan eeuwenoude verhalen over bijvoorbeeld Griekse goden die je op school kreeg aangeleerd, of verhalen die rond het kampvuur worden verteld. Dit zijn evenwel niet de enigste soorten mythes. Er zijn ook mythes die ontstaan zijn uit onwaarheden en zoveel van die mythes hebben een concrete impact op ons leven zonder dat we het door hebben. Daarom staat deze editie even stil bij een aantal van deze verschillende soorten (feministische) mythes.

Wat dacht je van de mythe dat het bestaan van LGBTQIA+ personen een nieuwe trend zou zijn? Onwaar natuurlijk, wat ook het werk van Rainbow Ambassadors maar al te goed bewijst. Zij willen namelijk de samenleving bewust(er) maken van het bestaan van LGBTQIA+ senioren en vragen dat er tegemoet gekomen wordt aan hun specifieke noden in de ouderenzorg om hun welzijn te vergroten. Het manifest vind je verderop in deze editie terug.

We hebben nog veel meer mythes te ontmantelen en bespreken in deze editie! Zo schreef Sophie Van Reeth van Lilith Collectief en PUNT. vzw een artikel over Lilith, naar wie vaak verwezen wordt als de eerste feministe - over een feministische mythe gesproken! Ook de Disneyfilm 'Mulan' en de mythe waarop deze gebaseerd is, evenals de historische context en de politieke tendensen ten tijde van het verschijnen van de film, worden onder de loep genomen.

Verder bespreken we de mythe van de sterke zwarte vrouw, de mythe dat neurodiversiteit (onder andere ADHD en autisme) een 'jongensding' is en schreef Noëmi Willemen een artikel over de allerindividueelste moedermythe (wat ze daarmee precies bedoelt, kom je te weten als je het artikel leest!).

 www.spijkermagazine.be

 Spijker Magazine: www.linkedin.com/company/spijker-magazine/

 @spijkermagazine: www.instagram.com/spijkermagazine/

 Spijker Magazine: www.facebook.com/Spijker-Magazine-590849311597941

De mythe dat vrouwen niet met seks bezig zijn, wordt doorprikt in een artikel waarin twee vrouwen hun relatie met seks en met zichzelf uit de doeken doen. Ook de SPIJKER DURFT TE VRAGEN rubriek ontbreekt niet. Deze keer vroegen we welke mythe over feminisme of feministen je vroeger geloofde, die absoluut niet waar bleek te zijn. Hierop kregen we een heel aantal interessante antwoorden. Tot slot eindigen we natuurlijk met de bijna mythische aanraders.

Deze Spijker editie staat weer boordevol interessante perspectieven en concepten om te leren en ontleren. Geniet er weer met volle teugen van, hopelijk leer je opnieuw een interessante organisatie of auteur kennen. We wensen je in elk geval veel leesplezier en een feministische zomer toe en dan zien we je weer terug in september!

Veel liefs, het Spijker Magazine team

INHOUD

04

Van beruchte seksdemon tot feministisch
icoon

10

De allerindividueelste moedermythe

16

Seksualiteit en identiteit - sekspositieve
verhalen

22

SPIJKER DURFT TE VRAGEN: mythes over
feminisme

26

De mythe van de sterke zwarte vrouw

44

COLUMN Moordende medische misogynie

48

Manifest Rainbow Ambassadors vzw

54

De politieke tweestrijd in Disney's 'Mulan

69

Aanraders

Van beruchte seksdemon tot feministisch icoon

Een kleine geschiedenis van Lilith, de eerste feministe

23 februari 2022 betekende de lancering van Lilith Collectief, de intersectioneel feministische studentenclub van Antwerpen. De club is vooral een plek om in dialoog te gaan over feministische thema's - een plek voor studenten die voordien misschien het gevoel hadden dat ze hun thuis in het studentenleven niet vonden. De naam 'Lilith' is echter geen nieuw gegeven, maar kent een lange geschiedenis en verschillende interpretaties. Waarover spreken we wanneer we de naam 'Lilith' in de mond nemen?

Meisje van de nacht

In het historisch debat omtrent Lilith is er veel onenigheid over haar oorsprong. Academics zijn doorgaans verdeeld in twee kampen. Sommigen menen dat de eerste vermelding van Lilith gevonden werd in een Sumerische koningslijst van ca. 2400 v.C. – daarop wordt beweerd dat de vader van de befaamde koning Gilgamesh een gelijkaardige Lillu-demon was. Hier was Lilitu de vrouwelijke tegenhanger van. Door een verkeerde etymologische interpretatie werd er lang naar hen verwezen als nachtdemonen, maar als we deze theorie volgen, moeten we eigenlijk spreken van stormdemonen. De andere groep onderzoekers meent dat de eerste vermelding van Lilith, in dit geval 'Lilin', te vinden is in Mesopotamische mythes over succubi (zie: vrouwelijke seksdemonen – want blijkbaar is vrouwelijke seksualiteit een griezelig gegeven).

Cowgirl from hell

De bijbelse interpretatie van Lilith is relatief beperkt, met slechts één vermelding in het oude testament. Wat we anno 2022 vooral over haar weten is immers niet afkomstig uit de bijbel, maar uit Joodse folklore. De bekendste middeleeuwse tekst genaamd het Alfabet van Ben Sirach doopte Lilith voor eens en voor altijd om tot de eerste vrouw van Adam. Het satirische verhaal luidt dat Lilith weigerde onderaan te liggen tijdens de seks. Fan zijn van *cowgirl* als vrouw was in die context

helaas een groot blijk van dominantie, waar Adam uiteraard niet akkoord mee kon gaan als hij zijn mannelijkheid in ere wilde houden. "Waarom zou ik onder jou moeten liggen, als ik jouw gelijke ben en we allebei geschapen zijn uit hetzelfde stof?" Adam probeerde haar na deze beruchte uitspraak te overheersen, maar Lilith fluisterde de magische naam van God en vloog naar de Rode Zee, een plek die krioelde van demonische wezens. Lilith maakte zich volgens het toneelstuk schuldig aan promiscue gedrag, en zette honderden demonische schepsels per dag op de wereld. God stuurde drie engelen naar haar om haar terug naar het hof van Eden te brengen, al was dat het laatste wat ze wilde voor zichzelf. Ze sloot een deal om niet terug te moeten keren en stemde in met de dood van honderd van haar kinderen. Zo ging Lilith de geschiedenis in als persona non grata binnen verschillende religieuze groepen.

Dankzij dergelijke folklore werd Lilith de verpersoonlijking van buitenechtelijke betrekkingen, promiscuïteit en het prematuur overlijden van kinderen. Wat begon als een heidense godheid, werd langs alle kanten toegeëigend als een 'ander' om de eigen God tegenover te zetten. Je zou historisch gezien veel kunnen zeggen over de exacte betekenis van elk van deze elementen. De rode draad blijft echter dat Lilith - net zoals Baal of Beelzebub - het boegbeeld was van alles waar men zich met hun religie recht tegenover wilde plaatsen.

Wat ons dan weer bij recentere tradities brengt, is de uitvoerige eigentijdse toe-eigening van Lilith. Fans van fantasy zullen haar vooral kennen door haar prominente aanwezigheid in boeken, games, films en comics. Daar staat ze steevast bekend als de moeder van alle vampieren, demonen of andere oneerbare figuren. Het demonische, in combinatie met de non-conformistische connotatie van Lilith maakt dat ze net zoals Samael aanbeden wordt in satanistische milieus. Ook in Wicca heeft Lilith opnieuw een plaats als befaamde Godin. Sinds de jaren 70 en 80 is er echter een interessante verschuiving aan de gang: in feministische kringen begon Lilith opgeworpen te worden als de eerste feministe.

Lilith Ex Machina

Met alle verhalen over Lilith in het achterhoofd is het niet vreemd dat ze na al die eeuwen uit de duistere uithoeken van de mythologie werd gerecupereerd. Termen zoals 'feminist' gebruiken voor een mythologische vrouw van 2400 v.C. is eerder anachronistisch, maar het is en blijft opmerkelijk dat een vrouw die opkwam voor gelijke rechten in de middeleeuwse interpretatie van het verhaal verbannen werd naar helse oorden. Eva - het ideaalbeeld van wat een vrouw moest zijn - was de tegenpool van Lilith. Het idee van een vrouw die een uitgesproken mening had, geen volgzaam karakter had en haar seksualiteit open beleefde was kennelijk zo aanstootgevend dat ze ervoor gedemoniseerd werd.

Of het nu komisch is of schrijnend: de dingen waar Lilith werd voor afgestraft klinken anno 2022 ergens bekend in de oren. Als je als vrouw zegt waar het op staat, ben je een bitch - en als je veel seks hebt, ben je een hoer. We mogen er in de 21e eeuw misschien niet meer voor op de brandstapel gegooid worden, maar genderongelijkheid is nog altijd de wereld niet uit. Als er dan toch een ahistorische vergelijking gemaakt kan worden, lijkt het hedendaagse discours in de VS omtrent abortus ontzettend hard op de manier waarop Lilith wordt afgestraft voor het 'vermoorden van kinderen' en het 'verspillen van zaad voor eigen plezier'. Voor landen die pretenderen modern te zijn, is het opvallend hoe controversieel zelfbeschikkingsrecht van personen met een baarmoeder blijft.

Je zou dus kunnen stellen dat Lilith opnieuw relevant is geworden door de manier waarop er met haar geschiedenis wordt omgegaan. Ook Lilith Collectief heeft zich haar naam toegeëigend - alleen hebben ze dat in dit geval niet gedaan om satanistische taferelen te faciliteren, maar om te pleiten voor gelijke rechten. Als je het mij vraagt, is dat uiteindelijk ook het enige waar Lilith zelf om heeft gevraagd.

Lilith Collectief is de nieuwe intersectioneel feministische studentenclub van Antwerpen, die op 23 februari 2022 werd gelanceerd. Anders dan de meeste studentenverenigingen zet Lilith vooral in op filmscreenings, een boekenclub en lezingen. Lilith werd opgericht voor studenten die voordien misschien het gevoel hadden dat ze geen plek hadden in het studentenleven. Daarnaast is iedereen welkom die het graag heeft over feministische onderwerpen in een veilige omgeving.

AUTEUR:

Sophie Van Reeth (zij/haar) is masterstudente geschiedenis aan Universiteit Antwerpen en auteur bij Standaard Uitgeverij. In 2020 werd 'Genoeg Gezwegen', haar eerste boek, gepubliceerd. Sindsdien is ze actief bij PUNT, vzw als campagneleider en woordvoerder. Daar sensibiliseert ze omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag. In 2022 lanceerde ze Lilith Collectief, de intersectioneel feministische studentenclub van Antwerpen. In haar vrije tijd houdt ze zich bezig met illustreren, schrijven en paaldansen.

DE ALLERINDIVIDUEELSTE MOEDERMYTHE

Het is de nacht van 18 juni 2022. Ik lig wakker tussen de driejarige en de zevenjarige in het grote bed, aangevuld met een ledikant dat werkloos in de kinderkamer stond. Samen slapen, co-sleeping excuseer, mag dan iets zijn dat talloze mensen over de wereld doen, je kan er maar liefst goede argumenten voor klaar hebben. In het grote lifestyle avontuur dat kinderen krijgen is, laat je je in je allerindividueelste 'keuzes' immers best leiden door een overvloedige expertise over -euh- alles. Want kindjes zijn uiterst kwetsbaar en voor je het weet heb je ze verpest. Je moet ze dus continu beschermen, niet in het minst tegen jezelf.

Vaders mogen dan meer betrokken worden, in deze ouderschapscultuur zijn het nog altijd moeders die de eindverantwoordelijkheid dragen voor wat er van de bloedjes komt. Liefst veel, dus gelieve er zoveel mogelijk tijd en soorten energie in te investeren. Peuters zijn een dribbelend setje ontwikkelingsdoelen en dus zijn eten, slapen, spelen niet gewoon dagdagelijkse dingen, maar opportuniteiten om

de mini's neurologisch te optimaliseren. Zorg er verder bovenal voor dat ze niet gaan krijsen in openbare ruimtes en laat je work-life balans niet uit de klauwen lopen. Roep desnoods de hulp in van een levensveranderend webinar en/of coach, maar val verder niemand lastig, want jij hebt ze per se gewild, die hoogstpersoonlijke kroost.

Werk moest Moederschap (met met grote M) vervangen als primaire vrouwelijke identiteit en dat zou bevrijdend wezen, maar de verwachting dat mannelijke partners gelijke zorgtaken zou opnemen bleek grotendeels een wensdroom. De vrijheid van de witte carrièremoeder wordt gekocht door zorgwerk uit te besteden tegen de laagste prijs aan veelal bruine vrouwen. De coronacrisis maakte zichtbaarder dan ooit dat het kerngezin misschien nog steeds gefantaseerd wordt als pilaar van de samenleving, maar gevaarlijk wankelt als het niet gestut wordt door de creche, school, poetshulp, grootouders, babysitters, maaltijdbezorgers, ...

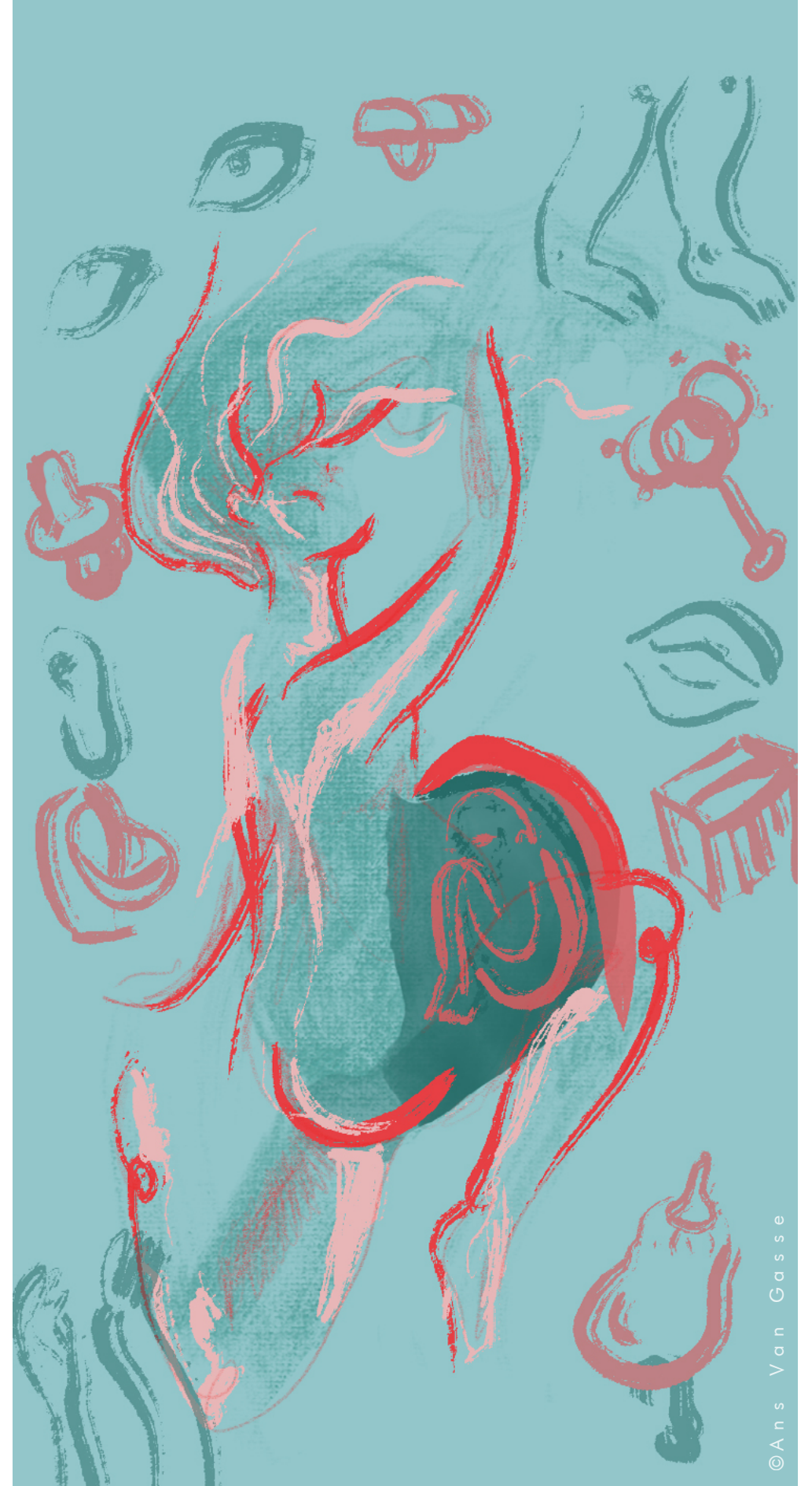
Je zou denken dat eens de mondmaskers af mochten een deftig maatschappelijk debat zou volgen over de georganiseerde zorgschaarste in Late Capitalism, maar ho maar. Toen de crisis in de moegetergde Vlaamse kinderopvang een hoogtepunt bereikte na alweer een dodelijk incident werden de volgehouden acties tegen de absurde norm van negen hummeltjes per verzorger al gauw beantwoord met signalen van experts dat baby's eigenlijk niet op de creche thuishoren, maar bij hun moeders. En zo wordt ons collectief zorgprobleem zoals gewoonlijk teruggebracht tot een individueel, hypergegenderd vraagstuk.

De feministen van de tweede golf waren volgens de overlevering klaar met het patriarchale instituut Moederschap en wilden vrouwen zelfbeschikking te geven. Die strijd is allesbehalve gestreden: reproductieve rechten zijn nooit verworven en staan wereldwijd op de helling. Maar ook moeders bleven in de kou staan. Zeker, vandaag is er naast de stroom perfecte moederplaatjes in aardekleuren eindelijk aandacht voor de minder amusante kanten en de klinkklare 'blood and gore' van het moederen. Maar ook échte beelden van post-partum mesh onderbroekjes, sarcastische whine-mommy-memes en goedbedoelde geruststellingen over verdiende tiggerstriemen schoppen het ideaal van zelfopofferend Moederschap nooit echt omver. (En ik had mijn post baby lijf pre baby ook al, kan ik u zeggen.)

Het is juni 2022 en onder de loden hitte ben ik niet zeker niet de enige die de slaap niet kan vatten van de zorgen om de toekomst van de kinderen die als zeesterren om me heen liggen. De coronacrisis was maar een voorproefje van wat ons nog wacht in het Anthropoceen. Steeds

meer mensen vragen zich begrijpelijk af of het überhaupt nog wel verantwoord is om nog kinderen op een oververhitte wereld te zetten.

In de marges van de feministische golven-canon vindt wie wil kijken - inspirerende oproepen tot birth strikes en andere alternatieven bij denkers en doeners uit queer, disabled, antikapitalistische en ecofeministische hoeken. Black en Indigenous feminists klagen al heel lang aan dat 'free choice', een maatschappelijk credo is dat uiteindelijk vooral witte elites tegemoet komt. Zoals het collectief Sistersong preacht: je komt niet heel ver met reproductieve 'keuzes' als je de kinderen die je krijgt niet in waardigheid kan groot brengen. 'Reproductive justice' gaat over fundamentele toegang tot anticonceptie en abortus, maar ook over propere lucht, leefbare woningen, menswaardige lonen en vrijheid van politiegeweld. Voeg daar, voor elke levende ziel op aard, een leefbare planeet aan toe.

Hoe verfrissend zou een maatschappijmodel zijn dat zorg voor alle leven centraal stelt, erkent dat iedereen kan zorgen en zorg nodig heeft. Bij deze een pleidooi voor moederen als werkwoord. 'Mother work', zei Patricia Hill Collins. Kinderen in leven houden en doen bloeien, omwille van hun intrinsieke menselijke waarde, niet omdat ze iets moeten opbrengen. Niet omdat ze iets moeten worden, maar om wat ze al zijn. Dat is allesbehalve parenting. In moederen zit verzet en liefde. We kunnen moederen tégen het Moederschap, zoals prachtig en urgent verwoord in Sophie Lewis radicaal utopisch werk over momrades en motherers. Maternal thinking, zoals Sarah Ruddick schreef, is een zorgethiek. Moederen is een koesteren dat je leert door het te doen. Je kan moederen zonder een baby te dragen of vrouw te zijn. We kunnen moederen over kerngezinnen heen, over elkaar en onze omgeving. We moeten van meer mogen dromen dan het 'opwaarderen' van zorg in een winstgedreven systeem, waarin we ons allemaal een (parentale) burn-out werken. Moederen is leven maken en dat mag het uitgangspunt wezen. De revolutie begint met zorg.

Het Moederschap mogen ze houden, maar feministen allerlande, we zijn niet klaar met moederen.

KIJK - EN LUISTERTIPS VAN NOËMI

Bekijk Reproductive Justice as a Human Right van Loretta Ross

Bekijk Sophie Lewis: Mothering Against the World

Beluister de podcast van Town Hall Seattle Civics

Join the webinar: Dare to Care - Ecofeminism as inspiration

Bekijk de lezing: Wie is er bang van zorg door Anais Van Ertvelde

BRONNEN & HYPERLINKS

- 1) <https://youtu.be/mTVGGSl0mU>
- 2) <https://youtu.be/-LgANX1CVso>
- 3) <https://open.spotify.com/episode/2rDnJkQJvMSXSnuafG115?si=h-C3ROM5SoW0vij69OFyww>
- 4) <https://youtu.be/We3dCcljVDY>
- 5) <https://youtu.be/AFT0mq4NYb4>

AUTEUR:

Noëmi Willemen (zij/haar) is een historica en assistent aan de Ecole de Sexologie et Sciences de la Famille (UCL). Ze onderzoekt de geschiedenis van moederen in de twintigste eeuw. Op Instagram vind je haar terug onder @lecoeuramareebasse waar ze tekent en schrijft over moederen en feminisme.

SEKSPOSITIEVE VERHALEN

Seks is overal. Alhoewel niet iedereen seks heeft, is het wel een thema dat vaak het onderwerp van een gesprek is en waar veel meningen, perspectieven en mythes rond bestaan.

Twee cisgender, hetero vrouwen gaan anoniem met elkaar in gesprek over welke rol seks en seksualiteit in hun leven heeft. Waarom anoniem vraag je je misschien af? Hoewel we met Spijker taboes en mythes willen doorbreken, vinden we het ook belangrijk om een veilige omgeving te zijn waar mensen hun verhaal kunnen doen. Om deze veiligheid te garanderen en de safe(r) space te kunnen behouden, betekent het deze keer dat bepaalde verhalen anoniem gedeeld zullen worden.

Van: Myriam <myriam@spijker.be>

Verzonden: donderdag 28 april 2022 13:02

Aan: Sophia <sophia@spijker.be>

Onderwerp: 'hoe ga jij om met jouw seksualiteit?'

Hoi Sophia,

Ik had je nog een antwoord beloofd op de vraag: 'Hoe ga jij om met jouw seksualiteit', dus bij deze.

Seksualiteit is voor mij een journey, iets waarin ik een weg heb moeten afleggen, heb moeten leren en ontleren, ontdekken en moeten loslaten. Ik dacht altijd dat het iets engs was, iets complex, maar ook iets speciaals. Het is lange tijd iets geweest waar ik me voor geschaamd heb, iets *waardoor* ik me geschaamd heb, iets waar ik mee geworsteld heb.

Toen ik opgroeide kreeg ik eigenlijk maar weinig uitleg over seks - ik betwijfel trouwens of veel mensen een uitgebreide uitleg krijgen, maar dat is een andere discussie. Als ik uitleg kreeg, dan vooral over de biologische kant van het verhaal. Over hoe een vrouw zwanger kon worden en een beetje uitleg over soa's. Ik kreeg minder uitleg over hoe leuk het kan zijn, hoe belangrijk seksuele gezondheid is, dat je je regelmatig moet laten testen als je wisselende partners hebt en hoe belangrijk het gebruik van een condoom is. Ik kreeg al helemaal geen uitleg over vrouwelijke orgasmes en seksspeeltjes.

Ik leerde, al dan niet onbewust, dat seks iets 'van mannen' was, iets wat je als vrouw meer onderging, waar een man de leiding in had. Ik leerde niet dat dit niet klopt. Ik leerde niet dat ik als vrouw ook verlangens kon hebben, maar vooral ook behoeften. Een vrouw die seks leuk vindt, die zin heeft in seks en het zelf opzoekt, dat plaatje werd nooit voor mij geschetst. Dit is niet helemaal waar, dat plaatje werd wel geschetst, maar altijd in één adem met woorden zoals 'slet' en 'hoer'. Lange tijd bepaalde dit hoe ik seks had. Ik deed wat mijn mannelijke partner wilde, zette zijn plezier en genot boven dat van mij, en vond het niet zo'n probleem als hij wel klaarkwam en ik niet. Lange tijd accepteerde ik dat mijn partners plezier hadden, en paste ik me aan aan hun behoeften en en had ik seks vanuit hun perspectief.

En dus moest ik zelf leren wat seks is, hoe seks er voor mij uitziet, ontdekken met vallen en opstaan. Het werkte bevrijdend om eindelijk mijn seksualiteit te kunnen claimen.

Het stopte daar echter niet. Het claimen van die seksualiteit leidde tot het toepassen ervan in de praktijk. Het was een ontdekking waarin ik nadacht over wat ik vind van *one night stands*, van *casual* seks zonder gevoelens, soms zonder aantrekkingskracht. Wat wil ik, en hoe ga ik daarvoor? Waar bescherm ik mezelf, hoe geef ik mijn grenzen aan, en hoe heb ik seks voor mezelf, met mezelf.

Nu is seks voor mij iets leuks, iets van mezelf. Nu is het een gespreksonderwerp als alle anderen. Nu vertel ik mijn vrienden de details van mijn avonturen, met plezier en zonder schaamte.

Seks in mijn dagelijks leven

Door het ontleren van bepaalde denkbeelden, heb ik ook ontleert dat seks iets is dat alleen maar van mannen is. Seks is iets menselijks, iets waar de meeste mensen behoefte aan hebben en plezier uit halen.

VERZENDEN

NIEUW BERICHT

Van: Sophia <sophia@spijker.be>

Verzonden: zaterdag 30 april 2022 17:27

Aan: Myriam <myriam@spijker.be>

Onderwerp: RE: 'hoe ga jij om met jouw seksualiteit?'

Hoi Myriam,

Amai, dit is zo mooi om te lezen. Ik ben zo fier op jou!

Ik kan mij enorm hard terugvinden in zo veel punten! Wat het meest *relatable* is, is het geleerd hebben dat seks iets 'van mannen' is, maar dan zonder echt te weten dat ik het zo geleerd had.

Een enorm mijlpaal voor mij was het moment waarop ik dat doorhad. Dat was zowel een enorm pijnlijke periode, als een mega groeimoment. Het was pijnlijk omdat ik me zo dom voelde en kwaad was op mezelf. Hoe kon het dat ik dit allemaal zo lang als 'normaal' beschouwde? Hoe kon ik toch al die tijd zo slecht naar mijn eigen lichaam luisteren. Toen ik voorbij die schaamte en *self blame* geraakte, kwam het inzicht dat het helemaal niet mijn schuld was. Toen werd ik ook heel triest door de wereld. Wij zouden niet zo lang gesukkeld hebben met seksualiteit, als alles gewoon eens open en eerlijk uitgelegd zou worden.

Maar goed, samen met deze groeipijnen leerde ik ook iets anders. Ik leerde op een heel traag maar *steady* tempo om erover te praten met vrienden die ik vertrouwde. Natuurlijk sprak ik er niet enkel over. Ik leerde door anderen erover te horen praten en vond zo ook de woorden die mijn ervaringen en gevoelens rond seksualiteit konden beschrijven. In tegenstelling tot voordien toen mijn ervaringen eigenlijk over die van de man gingen. Dankzij die *learning curve* kan ik nu ook dit gesprek hebben. Wat ik heel fijn vind, is dat elk gesprek dat ik nu voer over seksualiteit vanuit mijn perspectief voelt als een momentje van verzet, en daar krijg ik zoveel energie van.

Voor mij was het leren vertellen in een veilige omgeving heilig. Soms was dat een heel triest moment, maar veel vaker is het lachen met onszelf en elkaar, zonder schaamte of oordeel.

Al die gênante verhalen, of de klassieke *fake orgasme confession*. Het werkt zo therapeutisch voor mij. Ik kom er elke keer sterker uit, omdat deze bespreekbaarheid alle schadelijk denkbeelden losmaakt die ik heb opgeslorpt doorheen de tijd.

Die momenten zijn ook het begin van heel mijn ontleren journey en seksualiteit voor mezelf stuk per stuk weer heropbouwen. Daar ben ik vandaag nog aan bezig. En ik krijg een geruststellend gevoel als ik beseft dat ik hier waarschijnlijk nog de rest van mijn leven mee bezig zal zijn. Niet omdat ik zo veel te leren heb (thank god), maar omdat seksualiteit en hoe ik seks beleef voor mij niet statisch zijn, maar iets is dat verandert.

In een vaste relatie vind ik communicatie daarom zo belangrijk. Zoals je zegt, we moeten het toch kunnen zeggen wat we leuk vinden, wat niet, wanneer we van gedacht veranderen, wat onze grenzen zijn, wanneer we helemaal geen zin hebben en wanneer wel. Openheid hierover is voor mij dé manier om de veronderstelling tegen te gaan dat seks 'altijd de beste seks moet zijn' en überhaupt gewoon 'altijd moet gebeuren'. Als ik die communicatie niet heb, word ik onzeker en zetten die veronderstellingen weer veel druk op mij, om te presteren voor de anderen. Als ik daar weer geraak dan weet ik dat ik mezelf buiten beschouwing begin te laten.

Het gaat dus met ups-and-downs, maar als ik tegen een jongere versie van mezelf zou kunnen vertellen hoe seks en seksualiteit er nu in mijn dagelijks leven uitziet, zou ik mezelf denk ik bijna niet geloven. Het is iets dat ik echt begrijp als iets dat ook van mij is. Dat we dat vandaag allebei doorhebben, maakt mij zo ontzettend blij! *Vive la clit-revolution!*

VERZENDEN

st

SPIJKER DURFT TE VRAGEN

Wat is een mythe over feminisme en/of
feministen die je vroeger geloofde,
maar die absoluut niet waar is?

- Dat ze mannen haten – Randy

- Dat er één soort feminisme was! – Chloé Rogiers

- Dat feministen zich beter voelen dan mannen – Chloé Rogiers

- Dat feminisme niet met vrouwelijkheid viel te combineren en dat ik dus een slechte feminist was omdat ik genoot van mijn eigen vrouwelijkheid

- Dat feminisme een dictatuur over mannen door vrouwen wil bereiken.

- Dat feminisme alleen maar voor jonge vrouwen is, en dat het wel gaat overgaan wanneer je gewoon vrede neemt met de status-quo

- Dat feminisme een 'chip on your shoulder' is en dat je gewoon zelf ongelukkig bent en gefrustreerd. Alsof feministen hun eigen onzekerheden projecteren op de wereld en niet net blootleggen wat de problematieken van de maatschappij zijn.

- Dat activistisch feminisme enkel vandalisme en je stem kapotmaken inhoudt, en niet gewoon de praktiserende kant van het academisch debat is.

- Dat feministen gewoon geen vent vinden en unloveable zijn

- Dat feministen of KEI PREUTS zijn of geen seksuele grenzen kennen

- Dat feminisme niet valt te verzoenen met andere mensenrechten omdat die zogezegd alleen maar aan vrouwen denken (en ook allemaal lekker lesbisch zijn)

- Dat feministen de wereld willen zien branden en ook dromen van mannen vermoorden

- Dat feminisme enkel in een extremere vorm bestond, zoals de naakte protestacties van FEMEN

“There is a kind of strength that is almost frightening in a black woman. It’s as if a steel rod runs right through the head down to the feet.” Maya Angelou

Maya Angelou was een geliefde zwarte Amerikaanse dichteres. Zij schreef over de ervaringen en de levens van zwarte vrouwen. In een interview met Bill Moyers in 1973, werd Maya gevraagd hoe zij dacht over de beweringen die in die tijd werden gedaan. Beweringen dat de vrouwenbevrijdingsbeweging die een hoogtepunt bereikte, witte vrouwegekte was; een fantasie van witte vrouwen. Een deel van haar antwoord op die vraag bevatte bovengenoemd citaat. Dit citaat vat de grondgedachte van dit artikel samen - dat hoe we sociale constructen zoals ras en geslacht zien, afbeelden en er betekenis aan toekennen, op zijn beurt kan bepalen hoe we ons gedragen en voelen ten opzichte van groepen mensen die niet aan een bepaalde esthetiek beantwoorden, wat uiteindelijk leidt tot de onderdrukking en onderwerping van die groepen. Het doel

van dit artikel is het bestuderen van het stereotype van de mythische kracht die zwarte vrouwen schijnen te bezitten en hoe dit heeft bijgedragen tot de manier waarop zwarte vrouwen in de samenleving worden gezien, afgebeeld en gewaardeerd. Ik ben van plan aan te tonen dat de beeldvorming in de media een impact heeft gehad op hoe wij, het bredere publiek, vandaag de dag kwesties ervaren die te maken hebben met de seksualiteit, het ras en het geslacht van zwarte vrouwen. Deze concepten mogen dan wel sociale concepten zijn, ze hebben ook een historische weerklank, die op hun beurt een zeer reële dagelijkse impact hebben (gehad) op hoe wij de wereld ervaren vanuit de verschillende sociale posities die we innemen.

In de popcultuur en de media is de mythe van de sterke zwarte vrouw altijd sterk aanwezig geweest. Bijna alle fictieve zwarte vrouwelijke personages waarmee het publiek de afgelopen jaren kennis heeft gemaakt in televisieprogramma's zoals 'Scandal', 'How To Get Away With Murder', 'Grey's Anatomy', 'Good Girls', enz. zijn zwarte vrouwen die schijnbaar onoverwinnelijk zijn, een supervrouw die alles aankan en bijna elke beproeving met weinig hulp en vaak ten koste van haarzelf kan overwinnen. Dit wordt dan op zijn beurt een norm waaraan de samenleving alle zwarte vrouwen houdt. In haar boek 'Sister Citizen' (2011) analyseerde Melissa Harris Perry, hoogleraar *African American Studies*, het stereotype van de sterke zwarte vrouw en verklaarde dat het werd ontwikkeld om andere schadelijke stereotypen te bestrijden, namelijk die van de *mammy*, de jezebel en de *sapphire*, deze laatste is voor de meeste

mensen beter gekend onder het stereotype van de boze zwarte vrouw. Ze legde ook uit dat voordat het stereotype van de sterke zwarte vrouw gemeengoed werd in de popcultuur en de media, het al een idee was dat werd doorgegeven aan jonge zwarte vrouwen en meisjes binnen de zwarte gemeenschap. Een overlevingstactiek, een *coping mechanism*. Als we kijken naar de andere representatieve stereotypen van de zwarte vrouw, is het geen wonder dat de meeste zwarte vrouwen zich identificeren met het stereotype van de sterke zwarte vrouw.

"You is smart, you is beautiful, you is important."
Viola Davis' personage in de film 'The Help' (2011).

Onstaan in het Amerika van na de burgeroorlog, werd het *mammy* archetype meestal afgeschilderd als een dikke, *dark skinned*, asexuele, bijna grootmoederachtige figuur die zich toewijde aan de zorg en het welzijn van een wit gezin, vooral van hun kinderen. Zij werd zo afgeschilderd om te bewijzen dat zij onaantrekkelijk was en dat witte slavenhouders zich niet aangetrokken voelden tot zwarte vrouwen en dat ook nooit zouden zijn. Dit archetype leefde voort in het Jim Crow tijdperk en impliceerde dat zwarte vrouwen alleen geschikt waren om als huishoudelijke hulp te dienen. Het *mammy* archetype overheerste meer en meer in de media, van boeken tot tekenfilms, films en reclame, zoals bijvoorbeeld het gebruik van het personage tante Jemimah om een gezond leven te verkopen.

Bovenstaand citaat komt uit de film 'The Help', een film gebaseerd op het bestseller boek met dezelfde titel. Het beschrijft het leven van twee zwarte vrouwen die als dienstmeid werken in het diepe zuiden van Amerika in het begin van de jaren '60. Aibileen Clark, gespeeld door Viola Davis, en Minny Jackson, gespeeld door Octavia Spencer, zijn de twee belangrijkste zwarte vrouwen in de film. Beiden beantwoorden aan het archetype van de *mammy*, omdat ze worden afgeschilderd als asexuele, oudere, *dark skinned* verzorgsters die in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het welzijn van hun witte werkgevers, maar het is Minny Jackson, het personage van Octavia Spencer, die er helemaal in past. De eerste zwarte vrouw die ooit een Oscar won was Hattie McDaniel voor haar vertolking van een personage dat letterlijk mammy heette in 'Gone With the Wind' (1939), een bewijs van de impact die portretten,

afbeeldingen en beelden op ons collectieve geweten hebben. Zo'n zeventig jaar later won Octavia Spencer in 2012 een Oscar voor haar vertolking van Minny Jackson in 'The Help'. Het bewijs dat stereotypen als deze tot op de dag van vandaag voortleven in onze hoofden.

"Perhaps she remembers her great-great grandmother who wanted to protest but only rolled her eyes and willed herself not to scream when the white man mounted her from behind." – Andrea Williams (2011)

Het *jezebel* archetype is de volgende ongunstige voorstelling van het zwarte vrouw-zijn. Als één van de meer blijvende archetypen, schilderde het jezebel stereotype zwarte vrouwen af als verleidelijk, onzedelijk en aantrekkelijk.

In haar vroegere iteraties was het *jezebel* archetype dat van een tragische mulat - een term die gebruikt werd om *mixed race* kinderen aan te duiden tijdens het slaventijdperk. Het type vrouw met een witte huid, dunne lippen, lang steil haar, slank lichaam en een lange neus. Deze analyse was gebaseerd op het feit dat de zwarte vrouwen die in het slaventijdperk in de prostitutie werden verkocht, mulatten waren. Deze vroege benadering van het *jezebel* archetype was de tegenpool van het *mammy* archetype, maar tegen het eind van de jaren '60 werd het archetype gebruikt om alle zwarte vrouwen af te schilderen als hyperseksueel. De overtuiging dat zwarte vrouwen en mannen onzedelijk en hyperseksueel zijn, dateert al van voor de slavernij toen de eerste Europeanen de oevers van het Afrikaanse continent bereikten. Zij kwamen in aanraking met wat zij zagen als schaars geklede mannen

en vrouwen. De vrouwen hadden ontblote bovenlichamen en amper kleding die de onderste helft van hun lichaam bedekte. Dit stond in schril contrast met de witte vrouwen uit die tijd, die van top tot teen bedekt waren en waar de culturele normen het als schandig beschouwden als mannen een blik wierpen op de enkel of de pols van een vrouw. Witte Europeanen zagen Afrikaanse polygamie en etnische rituele dansen als een verder bewijs van de hyperseksualiteit van zwarte vrouwen en mannen. De vrouwen in het bijzonder werden beschreven als 'vurige', 'warme' 'heetgebakerde dames'. Het ontstaan van het *jezebel* stereotype stamt uit deze eerste verhalen. De zwarte man werd gekarakteriseerd als een bruto en potentiële verkrachter, terwijl de zwarte vrouw als een jezebelse verleidster werd gekarakteriseerd.

Tijdens het slaventijdperk werd het *jezebel* stereotype gebruikt om de seksuele relaties tussen slaveneigenaars en slavinnen te rationaliseren. Zwarte vrouwen werden afgeschilderd als hyperseksuele wezens die een onverzadigbare honger naar seks hadden en die slaveneigenaars verleidden tot het hebben van seksuele relaties. De zwarte slavin was niet tevreden met zwarte mannen, zij verlangde naar seksuele relaties met de witte man. Daarom hadden witte mannen geen reden om zwarte slavinnen te verkrachten en omdat zij als eigendom werden beschouwd hadden zij geen rechtsmiddelen. Het idee van de seksueel promiscue zwarte vrouwen versterkte bepaalde kenmerken van de slavenhandel. Wanneer slaven geveild werden, werden zij gewoonlijk van hun kleren ontdaan om lichamelijk onderzocht te worden door potentiële kopers. In theorie werd dit gedaan om de slaven te onderzoeken op problemen,

om na te gaan of ze gezond waren en even belangrijk om te controleren of er littekens van zweepslagen waren, omdat dit wees op opstandigheid. In de praktijk was het strippen en aanraken, dat vaak sadistisch van aard was, vooral seksuele uitbuiting.

Tegen de jaren '50 werden zwarte vrouwen en meisjes afgebeeld als hyperseksuele karikaturen op prentbriefkaarten, cartoons en in de media. Mettertijd verving het *jezebel* archetype de *mammy* als de dominante voorstelling van het zwarte vrouw-zijn, waarvan de enige waarde bestond uit het zijn van seksuele handelswaar.

“We are not hostile, we are passionate.”

Amanda Seales at the BET Social Awards (2018)

“We are not hostile, we are passionate.” — Amanda Seales at the BET Social Awards (2018)

Het stereotype waarmee de meeste mensen bekend zijn en dat zij bewust of onbewust uitdragen, is ongetwijfeld dat van de boze zwarte vrouw. De oorsprong van dit archetype kan worden teruggevoerd tot de slavernij, toen onhandelbare slavinnen werden afgeschilderd als vrouwen die de beperkingen van de slavernij nodig hadden om hun opstandige trekjes te temperen. Deze vrouwen werden afgeschilderd als dominant, agressief en mannelijk, allemaal

in een poging om hun onderwerping en onderdrukking te rechtvaardigen. Ze werden gezien als onnodig luidruchtig, koppig, overheersend en gewelddadig. Dit archetype hielp bij het stereotyperen van zwarte vrouwen als te brutaal, te luidruchtig en in het algemeen te veel, waardoor ze hun kinderen en echtgenoten wegjoegen en het zwarte gezin uiteen dreef. De meeste woede, boosheid en ongenoegen die dit archetype voelt, is gericht tegen hun partners, meestal zwarte mannen voor een reeks overtredingen, zoals blut, lui of werkloos zijn of belust zijn op witte vrouwen.

Dit stereotype werd daarentegen duidelijk gebruikt om zwarte vrouwen het zwijgen op te leggen en zwarte vrouwenlichamen en seksualiteit te controleren. Het archetype van de boze zwarte vrouw is afgeleid van het *sapphire* stereotype, dat in de jaren '30 in de radioshow Amos and Andy ten volle werd uitgespeeld. Twee witte mannelijke hoofdrolspelers verfden hun gezicht zwart om twee zwarte mannen te spelen om er mee te lachen. Het was niet het concept van zwarte mensen als komische en grappige acteurs dat de show tot een succes maakte, maar dat zwarte mensen in zijn geheel als humoristisch werd afgeschilderd. De grappen die werden gemaakt, gebruikten bijna altijd zwarte lichaamskenmerken en stereotiepe eigenschappen zoals luiheid, geweld en domheid als punchlines, waardoor deze stereotypen nog meer ingeburgerd werden. In de show hebben de twee mannen een vriend genaamd Kingfish die vergezeld wordt door zijn dominante, agressieve, zeurende, emasculerende en overheersende vrouw, Sapphire. Sapphire werd het prototype van de sassy zwarte

vrouw, die vervolgens tot in het nieuwe millennium werd herhaald op het grote en kleine scherm. Je vindt deze karakterisering van zwarte vrouwen nog steeds terug in hedendaagse films als 'Clueless' (1995) en tv-shows als 'Martin' (1997), 'Scrubs' (2010) en 'Parks and Rec' (2015).

In recentere jaren hebben zwarte vrouwelijke artiesten, atleten en zelfs de *first lady* van de Verenigde Staten, Michelle Obama, te maken gehad met het stereotype van de boze zwarte vrouw, dat door de media, hun collega's en het grote publiek op hen werd afgevuurd. Een recent voorbeeld hiervan is de algemene reactie op de toespraak van Nicki Minaj, een zwarte Amerikaanse rapper, tijdens de VMA's toen zij Miley Cyrus terechtwees op haar poging om haar het zwijgen op te leggen. Nicki Minaj had haar teleurstelling geuit over het aantal MTV Music Award nominaties dat ze had gekregen in vergelijking met een andere witte vrouwelijke popster, Taylor Swift.

Nicki voerde argumenten aan die gebaseerd waren op haar ervaring als zwarte vrouw in de muziekindustrie, maar bijna alle kritiek die ze kreeg, inclusief die van Miley Cyrus, waren pogingen om haar stem en seksualiteit als zwarte vrouw te matigen, waardoor het altijd aanwezige stereotype van de boze zwarte vrouw werd versterkt. Nicki werd afgeschilderd als te luid, te boos, te koppig en te overheersend in haar kritiek op de positie van Taylor Swift in de muziekindustrie.

Gezien de hierboven geanalyseerde stereotypen en archetypen, is het niet verwonderlijk dat veel zwarte vrouwen zich identificeren met het archetype van de sterke zwarte vrouw. Ze is onbevreesd, ze is capabel, ze kan onnoemelijk veel druk verdragen en toch de top bereiken. Ze zal

altijd voor haar gemeenschap vechten en hen ondersteunen. Ze is een nooit eindigende bron van troost, liefde en moed. Ze is sterker dan de meesten en draagt de wereld op haar schouders. Ze is een veilige plek voor iedereen, maar op wie kan ze vertrouwen? Waar is haar steun? Is de mythe waaraan zwarte vrouwen zichzelf hebben gekoppeld om hen te helpen overleven in een wereld die niets om hen geeft, hen langzaam aan het doden? Wat gebeurt er als zwarte vrouwen als te sterk worden gezien en daarom geen hulp nodig hebben? In het volgende deel van dit artikel zullen voorbeelden uit de echte wereld worden geanalyseerd. Hoe het afbeelden van zwarte vrouwen als bezitters van bovenmenselijke kracht heeft geleid tot ontmenselijking, onderdrukking en onderwerping van zwarte vrouwen.

“Ain't I a woman?” – Sojourner Truth at the Women's Convention in Ohio (1851)

Sara Baartman, ook bekend als de Hottentot Venus, was een zwarte vrouw die synoniem werd voor haar fysieke kenmerken. Sara Baartman was een Khoisan vrouw uit Zuid-Afrika die opgroeide op een kolonialistische boerderij als dienstmeid en waar ze haar Nederlandse bijnaam Saartjie kreeg. Vanaf het moment dat Sara op Engelse bodem stapte, was ze overgeleverd aan de mannen die haar kwamen 'bezitten'. Haar lichaam was niet langer van haar. Ze werd tentoongesteld en bij sommige gelegenheden mocht het publiek zelfs haar geslachtsdelen 'onderzoeken', meestal waren dit witte vrouwen. Er was een voortdurende obsessie met Sara's anatomie als zwarte vrouw. Ze werd vaak tentoongesteld in wat beschouwd werd als traditionele Hottentotten-kleding, die haar borsten en billen niet bedekte en slechts heel weinig van haar genitaliën. Zelfs haar naam Venus, naar de Romeinse godin van de liefde, bracht haar intrinsiek in verband

met oergevoelens van lust. Haar lichaam was niet eens van haarzelf toen ze stierf, slechts vijf jaar nadat ze naar Europa was gebracht. Na haar dood werd haar lichaam opnieuw onderzocht en in een wrede speling van het lot opnieuw tentoongesteld. Toen Zuid-Afrika om teruggave van haar lichaam vroeg, wees de Franse regering dit verzoek af, omdat zij haar lichaam als hun 'eigendom' beschouwde. Zoals de Hottentot Venus was Sara geen levend mens met emoties, dromen, wensen en behoeften, maar een manifestatie van iets anders, iets tussen aap en mens in - het 'andere'. Ze werd uiteindelijk in augustus 2002 op Nationale Vrouwendag in haar geboorteland te ruste gelegd.

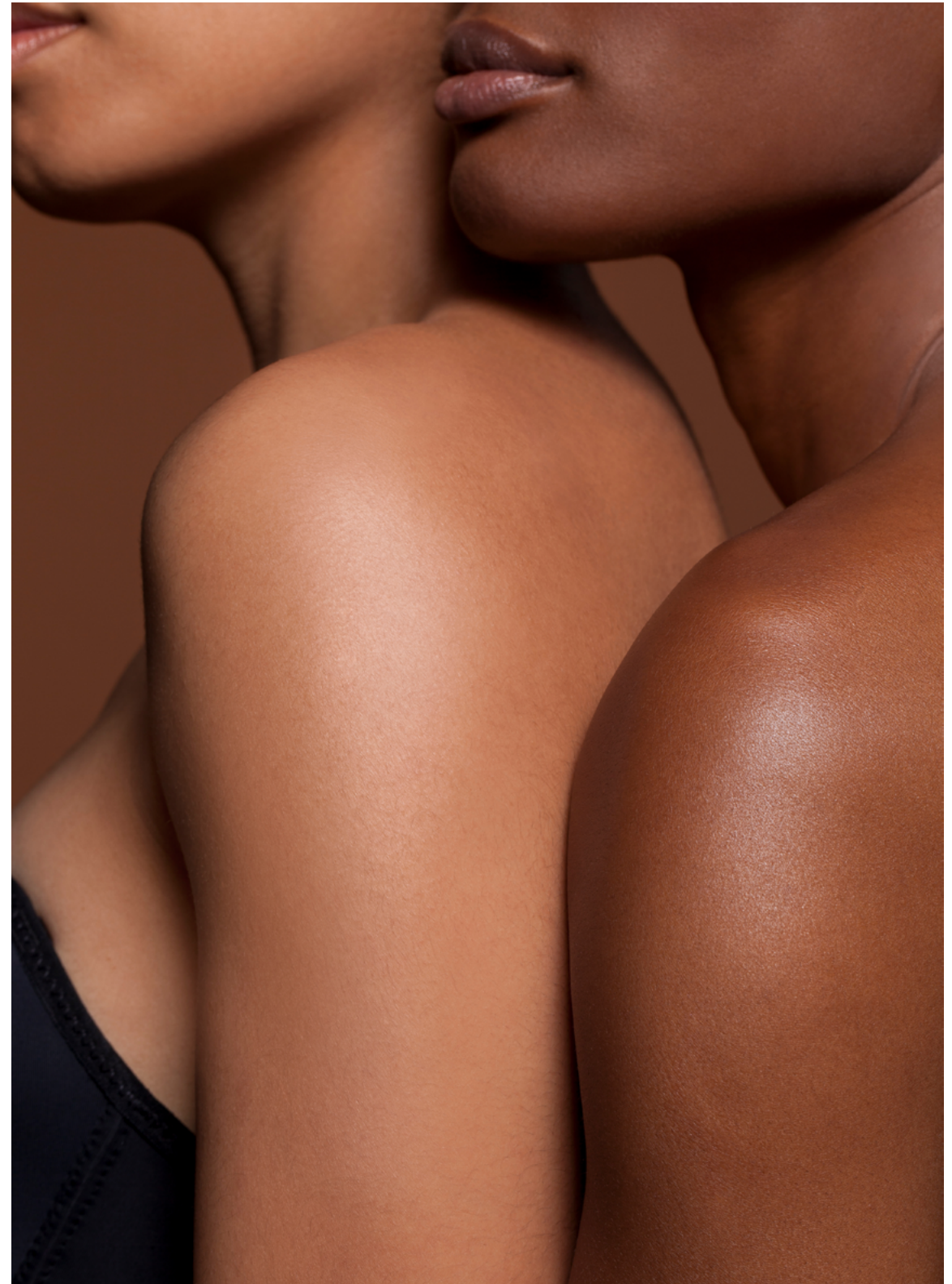
Het gebruik van het lichaam van zwarte vrouwen als specimen voor experimenten, zij het sociale of wetenschappelijke, is niet nieuw. De beroemde Amerikaanse arts James M. Sims, die vaak de vader van de gynaecologie wordt genoemd, experimenteerde op zwarte vrouwen.

Het speculum was een direct resultaat van deze experimenten, evenals de baanbrekende chirurgie voor de behandeling van fistels, een complicatie bij de bevalling. De jaren 1830 markeerden het begin van dit soort experimenten. De ene arts voerde een experimentele keizersnede uit bij een slavin, een andere arts testte de procedure van het verwijderen van een eierstok bij een andere slavin, maar de meest prominente van deze artsen was J.M. Sims, die van 1845 tot 1849 ondraaglijke experimenten uitvoerde op de zeventienjarige slavin Anarcha Westcott, bij wie hij uiteindelijk dertig operaties uitvoerde. Toen zijn mannelijke collega's hem niet langer konden helpen zijn patiënten in bedwang te houden, riep hij de hulp in van andere slaven om hem te helpen hen te bedwingen. Hij voerde nog meer operaties uit op elf andere vrouwelijke slavinnen. Zelfs na de invoering van anesthesie in 1846 koos hij ervoor deze niet te gebruiken omdat hij van mening was dat de psyche van zwarte mensen fundamenteel verschilde van die van witte mensen, inferieur was en niet in staat pijn te ervaren.

Het is duidelijk dat hoewel zwarte vrouwen wilskracht kunnen winnen en kracht kunnen putten uit het archetype van de sterke zwarte vrouw, de maatschappij in het algemeen het archetype tegen hen kan gebruiken door hen steun, hulp en begeleiding te ontzeggen. Zo worden zwarte vrouwen de ruimte ontnomen om te bloeien en te groeien terwijl ze zich gezien en gehoord voelen. In de verhalen en levens van Anarcha, Sara en zoveel anderen zien we hoe de beeldvorming van zwarte vrouwen als vrouwen die alles aankunnen, onnoemelijk veel pijn en verdriet heeft veroorzaakt in de lichamen en psyche van deze zwarte vrouwen en hoe dit hen op hun beurt heeft gevormd.

Het stereotype van de sterke zwarte vrouw is voor zwarte vrouwen even versterkend als schadelijk. Het lijkt misschien een compliment om als sterk en veerkrachtig te worden beschouwd, maar het heeft een zeer reële invloed op de gezondheid van zwarte vrouwen. Diepgaand onderzoek hiernaar moet nog worden gedaan, maar voorlopig onderzoek naar de algemene gezondheid van zwarte vrouwen toont aan dat zwarte vrouwen moeite hebben met slapen, het behouden van een gezond dieet en zelfs het onderhouden van gezonde relaties. Alleen al uit studies in de Verenigde Staten blijkt dat meer dan de helft van de bevolking van zwarte vrouwen zwaarlijvig is. Daarnaast ontwikkelen zwarte vrouwen ook vaker en op jongere leeftijd een hoge bloeddruk dan hun witte medeburgers. Vergeleken met andere vrouwen ervaren zwarte vrouwen netwerkstress, stress die ontstaat wanneer iemand in je netwerk moeilijkheden of tegenspoed ondervindt, even sterk als directe stress. Dit draagt bij aan de algehele emotionele onrust. Voorlopige studies tonen aan dat de stress die zwarte vrouwen

in hun lichaam meedragen een verklaring kan zijn voor sterfte- en ziektecijfers en kankerpercentages, zoals die van borstkanker. Hoewel zwarte vrouwen niet meer kans hebben om de diagnose borstkanker te krijgen, hebben zij wel meer kans om eraan te sterven. In studies die in de Verenigde Staten zijn gedaan naar kindersterfte en complicaties als gevolg van bevallingen, hebben zwarte vrouwen twee keer zoveel kans op een laag geboortecijfer, vroeggeboorte en kindersterfte (Woods-Giscombé, 2010). Deze statistieken kunnen niet worden verklaard door factoren zoals beperkte verzekering of beperkte middelen. Zwarte vrouwen met een universitaire opleiding krijgen te maken met een hogere kindersterftegraad dan witte vrouwen met een middelbare schoolopleiding. De kindersterfte is zelfs het hoogst bij zwarte vrouwen met een doctoraat of een professioneel graad.

De door stress veroorzaakte gezondheidsproblemen waarmee zwarte vrouwen te kampen hebben, zijn het gevolg van het feit dat zij meer aandacht hebben voor het geven van zorg dan voor zichzelf. Zwarte vrouwen zetten zichzelf op de laatste plaats. Zij zijn het centrum van hun sociale kringen, dus iedereen heeft hen de hele tijd nodig voor het nemen van beslissingen, het uitstippelen van strategieën, het oplossen van problemen,... Zij zijn altijd de persoon tot wie hun netwerk zich wendt. Zelfs als ze instorten, krijgen zwarte vrouwen niet de ruimte om hun emoties te voelen omdat iedereen om hen heen op hen rekt. De internalisering van het stereotype van de sterke zwarte vrouw dwingt zwarte vrouwen nog meer om in stilte te lijden. De beeldvorming van zwarte vrouwen in de media - in al haar vormen - heeft bijgedragen tot de verdere verspreiding van het archetype van de sterke zwarte vrouw.

De media speelt een belangrijke rol in hoe we de wereld om ons heen zien en helpen een algemeen gevoel van eigenwaarde te bevorderen. De *mammy*, de *jezebel*, de *sapphire*/boze zwarte vrouw en de sterke zwarte vrouw stereotypen zijn allemaal een poging om de geest van de zwarte vrouw te begrenzen. Om haar te kneden, te vormen, te definiëren. Haar vrouwelijkheid, haar seksualiteit, haar hoop, haar dromen te definiëren. Om vorm te geven aan iets dat niet bedoeld was om gevormd te worden. Zwarte vrouwen moeten de ruimte krijgen om zichzelf te ontdekken, om te verkennen, om het leven te leven op hun eigen voorwaarden. Zoals Maya Angelou zei in haar gedicht 'Phenomenal Woman': *I'm a woman. Phenomenally. Phenomenal woman, That's me.*

Philsan

“I’m a woman
Phenomenally.
Phenomenal woman,
That’s me.”

Maya Angelou

st

MOORDENDE MEDISCHE MISOGYNIE

“Je ziet er gewoon niet autistisch uit”, een ongemakkelijke opmerking waar veel in verscholen zit. Nee, ik zie er niet autistisch uit omdat ik de stereotiepe kenmerken zoals geportretteerd in media niet draag. Ik kan sociaal zijn, ik ben verbaal sterk, en ik heb een vrouwelijk lichaam. Het is dat laatste waar ik hier even verder op wil ingaan. Hoe komt het dat autisme (en andere neurodiverse brein types zoals ADHD) een stigma als zijnde een ‘jongensding’ dragen?

Stigma is een complex cultureel fenomeen waarbij we als samenleving verschillende schadelijke en stereotyperende mythen betreffende een (belangrijk) deel van iemands identiteit (doorgaans onbewust) herhalen en bevestigen. Atypische brein types zijn niet vreemd van stigma, en dat ze gezien worden als een ‘jongensding’ (merk op: geen mannending, infantilisering van neurodiversiteit is deel van het stigma) is te wijten aan misogynie in de medische sector.

Onderzoek naar autisme, ADHD (en zoveel meer) heeft zich jarenlang gebaseerd op AMAB (*assigned male at birth*) kinderen. Dit heeft gigantische gevolgen voor alle vrouwen en non-binaire* neurodiverse mensen die onder de radar verdwijnen en geen (correcte) diagnose krijgen, of een heel late diagnose. Statistieken voor hospitalisatie en zelfmoord zijn angstwekkend veel hoger bij autistische vrouwen of non-binaire personen.

Misogynie in de medische sector gaat ver, heel ver. Zoals ook de bekende boeken *Onzichtbare Vrouwen* van Caroline Criado Perez en het *Handboek voor Vrouwen met Mysterieuze Kwalen* van Sarah Ramey aanduiden. Het gaat ver, en de gevolgen voor vrouwen en non-binaire personen zijn groot.

Stapje per stapje worden de alarmbellen gehoord. Er is eindelijk meer onderzoek naar autisme en ADHD bij vrouwen, waardoor er steeds meer diagnoses komen en er een beter hulpkader komt. Een heel klein beetje vooruitgang is er wel. En toch, de consequenties van de cis-mannelijk georiënteerde beeldvorming van autisme (en andere neurodiverse types) in de gehele medische sector en samenleving is werkelijk nog steeds dodelijk.

*Non-binair gebruik ik hier als koepelterm voor verschillende gender expressies. Het gaat om elke expressie die afwijkt van cisgender mannelijk.

Manifest Rainbow Ambassadors

1. Het mentaal en fysiek welzijn van LGBTQI+ senioren is een fundamenteel mensenrecht. De Vlaamse en Federale Overheden moeten, elk op hun niveau, een werkbaar kader creëren voor de praktische implementatie hiervan.
2. Een non-discriminatieclausule met specifieke vermelding van deze doelgroep dient vermeld te worden in alle instellingen van de ouderenzorg én vervolgens gecontroleerd en gerapporteerd bij inbreuken door de verantwoordelijke inspecties.
3. Aan iedereen die zich bezighoudt met senioren (artsen, zorgpersoneel, vrijwilligers, etc.) moet voldoende en aangepaste vorming gegeven worden om de specifieke problematiek rond LGBTQI+ senioren te begrijpen. Dit is noodzakelijk om de nodige handvatten te leren kennen, hoe hiermee om te gaan, deze doelgroep beter te integreren en eventuele discriminatie te bestrijden...
4. Woonzorgcentra, dienstencentra, thuishulp, rusthuizen, e.a. zouden best een referentiepersoon aanduiden die extra vorming kan volgen rond de specifieke behoeften van LGBTQI+ senioren om zo de doorstroom van informatie naar de basis te verzekeren en de nodige vorming te voorzien. Deze persoon kan ook in vertrouwen genomen worden om LGBTQI+ senioren, familie en medewerkers te ondersteunen en begeleiden.
5. De nodige budgetten moeten structureel voorzien worden om deze kentering te realiseren.

Lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender, queer en interseks (LGBTQI+) senioren zijn veelal onzichtbaar: enerzijds vanwege hun seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit en anderzijds door onze samenleving zelf die vooral gericht is op jonge en dus productieve mensen.

Onzichtbaarheid is nefast voor het welbevinden van LGBTQI+ senioren. Een goed functionerende gezondheidszorg met daarbij ook aandacht voor het mentaal welbevinden is een fundamenteel mensenrecht. Uit onderzoek blijkt dat 10% van de bevolking LGBTQI+ is. Dit betekent dat 10% van deze senioren - *bijna 300.000 mensen - tussen de plooiën van de zorg verdwijnen in ons land. Een deel van deze mensen woont in woonzorgcentra of maakt gebruik van de faciliteiten in dienstencentra. In de thuiszorg, een andere belangrijke pijler in de ouderenzorg, doen zich dezelfde moeilijkheden voor, evenals in de seniorenraden en andere organisaties die zich richten op senioren.*

LGBTQI+ thema's komen ook weinig aan bod in de beeldvorming rond ouderen. Op posters en flyers bijvoorbeeld, verschijnen meestal heteroseksuele koppels. De 'normaal gebruikte aanspreking' is: 'man', 'vrouw', 'echtgenoot' of 'echtgenote'; 'partner' wordt bijna nooit gebruikt. Voor LGBTQI+ senioren is het bovendien geen evidentie om voor hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit uit te komen. Een vaak stereotiepe beeldvorming waarbij vanuit gegaan wordt dat iedereen heteroseksueel en cisgender (wanneer je genderidentiteit in lijn is met het geslacht dat je toegewezen kreeg bij de geboorte) is, creëert hiervoor een te grote barrière.

Daarnaast leeft ook het stereotiepe beeld dat senioren geen behoefte of interesse meer zouden hebben in seks en/of intimiteit. In het algemeen besteden woonzorgcentra aan dit aspect weinig of geen aandacht en is hiervoor bovendien ook geen privacy voorzien.

Seksualiteit en intimiteit gaan verder dan dat. Het gaat ook over identiteit, dus over jezelf zijn. LGBTQI+ senioren hebben daar weinig tot geen ruimte voor in heteronormatieve en cis *normatieve* ouderensectoren, respectievelijk omdat er vaak vanuit gegaan wordt dat alle senioren heteroseksueel zijn en cisgender zijn.

Ook de levensloop van LGBTQI+ senioren is dikwijls anders dan die van heteroseksuele en cisgender senioren. LGBTQI+ senioren zijn opgegroeid halverwege de twintigste eeuw toen homoseksuele, lesbische, en biseksuele oriëntatie en seksualiteit beschouwd werden als een ziekte. Transgender thema's kwamen nauwelijks aan bod. Velen vonden het toen veiliger "in de kast" om dan pas op latere leeftijd zich toch los te maken van heteronormatieve en cisnormatieve verwachtingspatronen.

Een ander deel van de LGBTQI+ personen uit deze generatie kwam wel uit voor hun seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit en vocht voor gelijke rechten. En net deze voorvechters hebben nu de neiging zich op *zichzelf* terug te plooiën en als het ware "onzichtbaar" te worden...

LGBTQI+ senioren lopen een groter risico op eenzaamheid want dikwijls hebben zij slechts een kleine sociale kring om op terug te vallen. Vaak hebben zij in hun jeugd problemen ervaren met hun geaardheid. Maar ook senioren die op latere leeftijd uitkwamen voor hun seksuele geaardheid verliezen soms contact met hun familie of kennissen.

Daarnaast kunnen LGBTQI+ senioren ook geconfronteerd worden met specifieke medische en/of sociale noden. Denk daarbij aan LGBTQI+ senioren die het moeilijk vinden om tegenover zorgpersoneel open te zijn over bijvoorbeeld hun hiv-status en daardoor niet de juiste medicatie ontvangen of aan transgender senioren die specifieke zorg nodig hebben. Zij moeten steeds opnieuw vertellen over hun seksualiteit en/of genderidentiteit. Voor sommige LGBTQI+ senioren (bijvoorbeeld homoseksuele cisgender personen) is hun oriëntatie of identiteit makkelijker te verbergen dan voor anderen (bijvoorbeeld transgender en of intersekse personen).

Of senioren nu in alle discretie hebben geleefd of openlijk streven voor gelijke rechten en behandeling: velen hebben schrik om in een heteroseksuele en cisgender omgeving terecht te komen eens ze zorgafhankelijk worden. Veel LGBTQI+ senioren willen daarom niet in een woonzorgcentrum verblijven. Wanneer dit wel nodig is, zouden sommigen van hen liever gebruik maken van een specifieke LGBTQI+ faciliteit, terwijl anderen juist hun plek willen in een woonzorgcentrum met respect voor de eigenheid. Met beide keuzes moet respectvol omgegaan worden.

Veel woonzorgcentra en dienstencentra zijn goed op weg met aandacht geven aan diversiteit in seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Het begin is er. Om dit structureel onder de aandacht te brengen en te implementeren is de volgende stap het ondertekenen van een non-discriminatieclausule. Naast anti-discriminatie op basis van etniciteit en religie moet er in de visie van koepels en ouderen

sectoren ook expliciet aandacht zijn voor LGBTQI+ thema's. Na het ondertekenen van die non-discriminatieclausule moet dit dat ook opgevolgd worden.

In ouderensectoren moet er een referentiepersoon zijn, een centraal aanspreekpunt dat makkelijk raadpleegbaar is. In alle opleidingen in de ouderenzorg moet er verplicht aangepaste vorming gegeven worden omtrent de specifieke noden van LGBTQI+ senioren, zodat zij zich thuis kunnen voelen in een zorgomgeving.

RainbowAmbassadors vzw is een organisatie die de samenleving attent wil maken op het bestaan van LGBTQI+ senioren, die een vergeten groep vormen. Ze willen hun welzijn vergroten, de ouderensector sensibiliseren omtrent hun specifieke noden en zo een openheid naar meer diversiteit creëren.

www.rainbow-ambassadors.be/nl

AUTEUR:

Rainbow Ambassadors vzw is een organisatie die de samenleving attent wil maken op het bestaan van LGBTQI+ senioren, die een vergeten groep vormen. Ze willen hun welzijn vergroten, de ouderensector sensibiliseren omtrent hun specifieke noden en zo een openheid naar meer diversiteit creëren.

DE POLITIEKE TWEESTRIJD IN DISNEY'S 'MULAN':

LEGENDES UIT DE JAREN 90' EN HUN OORSPRONG.

Als klein meisje geboren net voor de millenniumwissel, ben ik groot geworden tussen de videocassettes en later zelfs de wondere wereld van de DvD's. Videotheken waren ons naschools paradijs en tot mijn zevende woonden we ergens in een heel klein dorpje naast Mechelen. Daarom spelen mijn beste herinneringen uit mijn kleuterjaren zich af in (de nu uitgestorven) videotheken. Aangezien een beperkt budget een kinderbrein niet tegenhoudt, hielden ook krassen op de DVD's en boterhammen in de videorecorder ons niet tegen: we moesten en zouden onze favoriete animatiefilms bekijken!

Achteraf verbaast het niemand dat mijn favoriet Disney's 'Mulan' was. – Oké, 'Spirit - Stallion of the Cimarron' van Dreamworks ook, maar dat is voor een andere keer! 'Mulan' had alles wat mijn hartje begeerde: rebellie, schoonheid, een onbekende cultuur, een feministisch hoofdpersonage (en dit voor ik ooit het woord 'feminisme' hoorde) en natuurlijk dé banger: *'I'll make a man out of you!'*. In mijn kleuterhoofdje was ik elke dag Mulan. Een dochter die de plichten van haar voorouders droeg, een jonge vrouw die voor eens en voor altijd ging bewijzen dat kracht moet samengaan met intelligentie en dan natuurlijk vooral met een nieuw perspectief. "Wie niet sterk is, moet slim zijn" en Mulan is het beide! Plus, ***spoiler alert*** de personages worden pijnlijk smoorverliefd, zeker in 'Mulan 2'. Er zijn roze bloesems en thee en prachtige zwaarden en de Keizer buigt! Nu we de spoiler alert achter de rug hebben, als iemand 'Mulan' nog niet bekeken heeft, zeker doen! Helaas wordt het na dit artikel moeilijk om er nog zorgeloos van te kunnen genieten. Hou je klaar voor een historische context met marxist-feministische invalshoeken. Een gewaarschuwd mens, is er twee waard en, context en perspectieven maken cultuur enkel interessanter en daardoor alleen maar mooier.

I. Even met de deur de woonkamer binnenvallen.

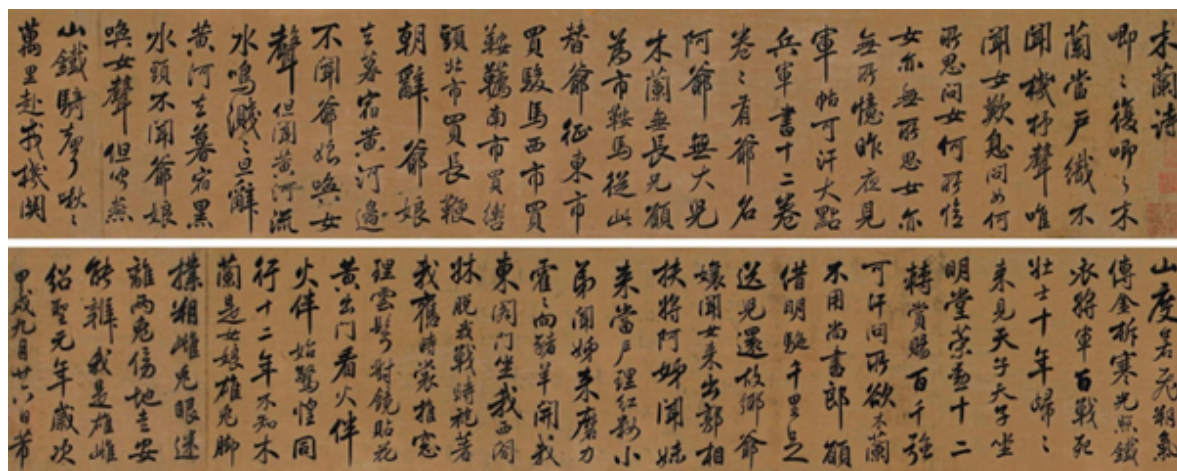
Toen de animatie van Mulan voor het eerst verscheen in 1998 belandde de Disneyfilm al snel op de zwarte lijst in China (1). Blijkbaar omdat Disney toen Martin Scorsese steunde rond een controversie over 'Kundun' (een biografische film over Tenzin Gyatso, de veertiende Dalai Lama). Bijgevolg flopte 'Mulan', ook omdat er minder geld in marketing werd gepompt nadat 'Hercules' (1997) en 'De Klokkenluider van de Notre Dame' (1996) minder geld hadden opgebracht dan *The Walt Disney Company* had gehoopt. In 2019 sloeg Disney de bal op een heel gelijkaardige manier mis met de live-action versie van 'Mulan'. Er werd opgeroepen tot een boycot van de film, onder andere omdat sommige scènes werden opgenomen in Xinjiang, waar de Uyghur volkeren leven. China wordt al langer beschuldigd van genocide op de Uyghurs, een volk dat voornamelijk moslim is en erkend inheems is in die specifieke regio (2).

Een tweede reden tot boycot waren de uitlatingen van de hoofdactrice Crystal Liu, of Liu Yifei op sociale media. Toen de spanning tussen de overheid en de bevolking van Hong Kong hoog opliep, benadrukte Liu dat ze de politie steunt. Amnesty International publiceerde in diezelfde periode berichten over de mishandeling en marteling van demonstranten door de Hong Kong politie (3). Waarop Liu Yifei postte *"I support Hong Kong police, you can beat me up now."* (4). Deze korte voorbeeldjes om duidelijk te maken hoe gecompliceerde politieke relaties niet los te koppelen zijn van cultuur. Ook al zijn het maar 'onschuldige kinderfilms', Westerse en Eurocentrische bedrijven staan niet los van andere sectoren en maken wel degelijk onterecht winst op de kap van andere naties, culturen en volkeren.

II. "Dishonor on you! Dishonor on your cow!" of was het een konijn?

Stenen draken, een dramatische meezinger door Christina Aguilera, de legendarische quote *"Dishonor on you! Dishonor on your cow!"*. Met Eddie Murphy als Mushu, de wijsheid van een bescheiden krekkel, drie generaties vrouwen die opkomen voor elkaar en voor de liefde, de vader van Mulan - een wijze koppige papa die bezorgd is over zijn dochter en niet wil toegeven dat hij niet goed te been is - en dan de dochter die zichzelf opoffert voor haar familie en zichzelf wil bewijzen! *The Walt Disney Company* heeft een prachtig sprookje geweven uit de eeuwenoude volkslegende van Hua Mulan.

Even de historische en letterkundige toer op! De eerst gekende schriftelijke versie van de legende van Hua Mulan is 'De Ballade van Mulan'. De exacte datum op zo'n vondst plakken is moeilijk, de eerste, geschreven versie stamt uit 400 à 600 jaar na Christus. De ballade looft de heroïsche daden van een dochter die zich maskeert als man en twaalf jaar lang strijdt. Wanneer ze haar vrouwelijke vorm weer aanneemt, zijn haar medesoldaten verbaast. De ballade sluit af met de volgende, zeer vrij vertaalde, wijsheid: "Als twee konijnen zij aan zij rennen, wie is er dan nog in staat om het mannetje van het vrouwtje onderscheiden?" (5)

Bron bovenstaande foto: Public domain picture: This copy of the Ballad was penned by Song dynasty calligrapher Mi Fu in 1094 AD

III. Het toeval van 1998?

Doorheen de geschiedenis werd China altijd geprezen in Europa om hun eeuwenoude wijsheden en spreuken, hun papierkunsten, hun eten en hun holistische kennis van de natuur en van de mens. In 'The Orient' legt Edward Said de vinger op zere plek op vlak van de relatie tussen de Westerse landen en "het mysterie van het Oosten". De aantrekkingskracht maar ook de vervreemding die leidt tot othering, m.a.w. Europa's positie wordt bepaald door te definiëren wat het niet is. Het Westen bepaalt haar positie door zich te distantiëren van het Oosten, vaak met xenofobie als gevolg. Ook vergeet de dagdagelijkse Europeaan dikwijls dat China een grootmacht is. De macht die China altijd heeft gehad, en tot op de dag van vandaag bezit, valt niet te onderschatten.

China in de 20ste eeuw kende veel belangrijke namen, maar we gaan even stilstaan bij de impact van Mao Zedong (1893–1976). De Communistische grondlegger van de Volksrepubliek China die China's agrarische economie met zo'n vaart tot een industriële maatschappij heeft gevormd door wat De Grote Sprong Voorwaarts genoemd werd, dat de daaropvolgende hongersnood miljoenen dodelijke slachtoffers heeft gemaakt. Mao wordt tot op de dag van vandaag globaal zowel geprezen als verafschuwed voor zijn leiderschap, keuzes en daden (6). Memorabel van deze periode is de alliantie die ontstond tussen China en Zwarte, Amerikaanse burgerrechtenactivisten, zoals Robert F. Williams en Huey Newton (de oprichter Black Panther Party). Op de onderstaande foto zie je ook het iconische beeld van Zwarte Amerikanen die tijdens een Black Panther bijeenkomst 'Het Rode Boekje' met Mao's Citaten in de lucht houden.

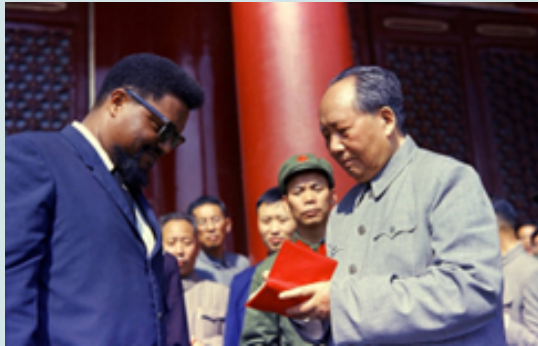

Foto: Robert F. Williams meeting Mao Zedong in 1964

Foto: Black Panther meeting with individuals holding up Mao's "Little Red Book"

Foto: Huey Newton met with Premier Zhou Enlai in September 1971, shortly before Nixon's visit the following year.

Deze historische foto's zijn nog genomen in de jaren '60 en '70 en toen 'Mulan' enkele decennia later door Disney werd uitgebracht, was Mao Zedong reeds overleden, de Black Panther Party ontbonden (na arrestaties en talloze doden in de partij). De Berlijnse Muur was al gevallen, de plannen voor de 'Europese Munt' lagen op tafel en 9/11 gebeurde pas drie jaar later. 1998 was één van de gloriejaren van MTV's videoclip en popcultuur groeide aan een nooit eerder gezien tempo. De derde feministische golf bereikte de gehele wereld via nieuwe media en 1998 was ook het jaar dat Bill Clinton en Monica Lewinsky betrappt werden op seksuele relaties. 'Titanic' won elf Oscars, Japan brak het wereldrecord met de grootste hangbrug, de Akashi Kaikyō, en de BRT heet sindsdien de VRT.

Dit alles wil zeggen dat ikzelf twee jaar oud was toen Kofi Annan, VN secretaris-generaal, een akkoord bereikte met Saddam Hussein over wapeninspecties na de Eerste (Irak-Iran) en Tweede Golfoorlog (Irak-Koeweit met VN en VS allianties). Toen in februari de Kosovo-oorlog uitbrak, sloeg er in Afghanistan een vreselijke aardbeving in en in augustus 1998 nam de Taliban de stad Mazar-i-Sharif in, en meisjes hadden daar al twee jaar het recht op onderwijs verloren. België probeerde te bekomen van Dutroux's gruwelijke daden maar die ontsnapte in april uit het gerechtsgebouw. Gelukkig waren het ook de beste jaren van het vrouwen tennis en kinderen mochten tussen al dit nieuws, af en toe eens een Disneyfilm opzetten. De ouders keken graag mee, dat was gezelliger dan 'Het Journaal'.

IV. Politieke neutraliteit is, helaas pindakaas, een Mythe.

Waarom kunnen we niet allemaal samen gewoon, hoofd op oneindig, brein op nul, snacks in de hand genieten van een tekenfilmpje? **Waarom moeten er steeds ellenlange kanttekeningen gemaakt worden bij alles wat op het beeld verschijnt?** Awel, daarom nog even een laatste belangrijke term om te kennen: **culturele hegemonie** (13).

Een term geïntroduceerd door een Italiaanse denker Antonio Gramsci, die voortbouwde op concepten door Marx en Lenin. Hegemonie, gebaseerd op het Griekse woord voor 'leider', is de voorsprong die heersende partijen of staten hebben op andere ideologieën wanneer ze aan de macht zijn. Het overgewicht aan macht dat zij hebben in politiek, religie en economie, geeft hen een voordeel omdat ze indirect kunnen bepalen wat wordt geproduceerd en wat niet. Culturele hegemonie vernauwt dit en **bekijkt hoe deze invloed wordt uitgeoefend via onderwijs en massamedia waardoor de heersende klasse binnen een maatschappij controle heeft over de waarden en normen in de hedendaagse samenleving.** Ik hoef alvast geen tekening meer te maken over waarom culturele hegemonie een belangrijk theoretisch denkkader is wanneer Disneyfilms uit de jaren '90 opnieuw worden afgespeeld: *The Walt Disney Company was toen, en is in 2022 nog steeds, een belangrijke pion in de culturele hegemonie die in Europa en de Verenigde Staten krampachtig overeind blijft staan.*

Het idee dat er geen ethische consumptie bestaat in een kapitalistische maatschappij is naar mijn mening incorrect. Er zijn verschillende bedrijven en culturele organisaties die hard werken aan ethisch ondernemen omdat de oprichters, aandeelhouders en werknemers willen bijdragen aan een betere, andere of eerlijkere samenleving. Net als bij veel mensen, is het ook mijn kinderdroom om oorlogen, politieke machtsspelletjes en alle ongelijkheid tezamen, met één wip de deur uit te gooien door een boek te schrijven, of een film te animeren, of simpelweg een eeuwenoude ballade voor te dragen aan iedereen in de woonkamer. Ons gezinnetje heeft 'Mulan' opgezet, dan was het toch voor ons 88 minuten lang vrede op aarde.

V. Epiloog: in de toekomst...

De geschiedenis en sociaal-historische context van Disney's 'Mulan' is te oud en te omvangrijk om in één tekst samen te vatten. Handig om kritisch doch gezellig media te consumeren in de toekomst, zijn **deze academische concepten in een notendop verklaard:**

Cultural appropriation/ Culturele toe-eigening:

Het overnemen en klakkeloos kopiëren van culturele gebruiken zonder effectief te verwijzen naar de cultuur of zonder de culturele achtergrond en tradities te eren. Ofwel: de symbolen van een volk voor o.a. commercieel gebruik inzetten zonder stil te staan bij de betekenis en de waarde die deze symbolen inhouden voor de mensen zelf.

White-washing:

White-washing betekent de niet-Westerse of niet-witte gebruiken, culturen of, soms ook heel letterlijk, personen en hun uiterlijk, zodanig weergeven dat ze er Westers en/of wit uitzien. Vooral wanneer het product over historische gebeurtenissen gaat, wordt de impact van niet-witte mensen geminimaliseerd en de rol van de witte en/of Westerse individuen naar voren geschoven. (Niet te verwarren met het witwassen van geld, wat natuurlijk ook bestaat!)

Asian-fishing:

Asian-fishing is van toepassing op niet-Aziatische personen die zich voordoen alsof ze Aziatisch zijn. Dit hoeft niet altijd opzettelijk te zijn. Dit kan ook door zich te kleden, gedragen of zelfs bepaalde cosmetische producten te gebruiken om de vorm van ogen en huidskleur te veranderen en op deze manier te pretenderen Aziatische roots te hebben terwijl dat niet het geval is.

Deze vormen van racisme kunnen in gradaties voorkomen. Niemand verwacht dat de schoonheid van de Aziatische culturele tradities, hedendaagse inspirerende media en muziek radicaal vermeden wordt. Een minimumvereiste is wel dat de gebruiken gezien worden als eerbetoon, dat de oorsprong wordt erkend en dat de kennis die bij de gebruiken en tradities horen, worden gerespecteerd. In veel *mainstream media* wordt de Aziatische cultuur en mens gefetisjeerd met racisme en veelal misogynie als gevolg. Niemand die dit meer beseft en dagelijks ervaart, dan inwoners van Azië of iemand met Aziatische roots.

Aulikki

BRONNEN & HYPERLINKS

- (1) <https://www.nytimes.com/2020/09/12/business/media/disney-mulan-china.html>
- (2) <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-22278037>
- (3) <https://www.amnesty.nl/actueel/politie-hongkong-mishandelt-en-martelt-demonstranten>
- (4) <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/16/disneys-mulan-star-sparks-call-for-boycott-with-hong-kong-stance>
- (5) <https://mulanbook.com/pages/northern-wei/ballad-of-mulan>
- (6) <https://www.britannica.com/event/Great-Leap-Forward>
- (7) <https://medium.com/fairbank-center/black-power-in-china-maos-support-for-african-american-racial-struggle-as-class-struggle-7673f2a6abb>
- (8) <https://radio1.be/luister/select/de-wereld-van-sofie/walt-disney-bewonderde-hitler-maar-produceerde-ook-anti-nazipropagandafilms>
- (9) <https://www.rtlnieuws.nl/tech/artikel/5211249/disney-blokkeert-films-met-racistische-stereotypes-voor-kinderen>
- (10) <https://www.theguardian.com/film/2022/mar/11/disney-pixar-employees-gay-content#:~:text=Disney%20has%20been%20accused%20of,subsidiary%2C%20during%20the%20editing%20process>
- (11) <https://trends.knack.be/economie/ondernemen/hans-bourlon-studio-100-wij-doen-dit-niet-voor-de-kinderen/article-normal-946255.html>
- (12) <https://www.bononilawgroup.com/resources/articles/employment-practices-at-walt-disney-company/>
- (13) <https://historiek.net/hegemonie-betekenis-herkomst-theorie/99762/>

St

AANRADERS

Heb je na het lezen van ons magazine nog steeds niet genoeg en wil je je nog wat verder verdiepen in feminisme? Dan hebben wij nog wat aanraders voor je!

Film

Candyman

De proloog van Nia DaCosta's *Candyman* neemt ons mee naar het woonproject Cabrini-Green in de buitenwijken van Chicago in de jaren '70. De onveilige en voornamelijk zwarte buurt wordt geteisterd door de gruwelijke Candyman, een mystieke moordenaar met een haak als hand die kinderen lokt met snoepgoed. Verschillende gruwelijke kindermoorden en het daaropvolgende politiegeweld houden de mythe hardnekkig in stand.

Enkele decennia later hebben the projects plaatsgemaakt voor strakke, hippe appartementsgebouwen en heeft gentrificatie alle sporen van de Candyman vervaagd. De beloftevolle maar weinig productieve kunstenaar Anthony McCoy (Yahya Abdul-Mateen II) woont er met zijn vriendin (en galerijhouder) Brianna (Teyonah Parris) in een stijlvolle loft. Anthony wordt al enkele maanden geplaagd door een *painter's block* wanneer zijn schoonbroer hem met de nodige flair de legende van de Candyman vertelt met het verleidelijke postscriptum dat je hem kan oproepen door vijf keer na elkaar zijn naam uit te spreken in een spiegel. Geïnspireerd door het verhaal gaat Anthony op onderzoek uit en creëert hij zelfs een nieuw werk. Hij doopt kunstinstallatie *Say My Name* en daagt bezoekers uit om de Candyman op te roepen. Al snel raakt Anthony geobsedeerd door de legende en staan nieuwsgierige tieners te popelen om het uit te proberen.

Horror is een geliefd genre voor een avondje stompzinnig entertainment, maar biedt evengoed de vrijheid om vanop een zekere afstand complexe maatschappelijke thema's te verkennen. Regisseurs zoals bijvoorbeeld Jordan Peele en Remi Weekes stellen de lens van het genre scherp op enkele ongemakkelijke waarheden over racisme (*Get Out*) en migratie (*His House*). Nia DaCosta voert de Candyman op als een collectieve mythe gevormd door een gemeenschap die een gezicht wil geven aan het geweld dat hen telkens weer treft, maar ook als de wraakgeest van alle zwarte mannen die onschuldig werden neergeknuppeld, doodgeschoten of gelyncht door de politie. George Floyd, Ahmaud Arbery en Breonna Taylor: *say their names*.

Candyman is te zien op Amazon Prime Video.

AUTEUR:

Silke Bomberna (zij/haar) is feminist, werkt in de betere bioscoop en schrijft content, meestal over film. En ook vaak niet content, over representatie en diversiteit in media.

Silke Bomberna

Non-fictie

BOEH!

Baas over eigen hoofd publiceerde een boek en wat voor één! Baas over eigen hoofd, ook wel gekend als BOEH!, strijdt al 15 jaar tegen hoofddoekverboden en voor het recht om te kunnen kiezen voor een hoofddoek zonder gediscrimineerd en uitgesloten te worden. De BOEH! leden en hun medestanders konden het boek bijgevolg meer dan vullen met hun kennis en ervaringen. Met 300 pagina's heeft dit boek voor ieder wat wils: het is opgedeeld in drie delen met tussendoor een aantal poëtische intermezzo's. BOEH! gaat van start met haar eigen verhaal, de geschiedenis van de organisatie en de verschillende concrete acties en strijdpunten waarvoor ze zich de afgelopen 15 jaar hebben ingezet.

Vervolgens voorziet het tweede deel de lezer van krachtige argumenten tegen het hoofddoekverbod, bespreekt het directe effect van hoofddoekverboden op het leven van moslima's die er één (wensen te) dragen én analyseert het een door BOEH! zelf georganiseerde bevraging bij vrouwen met een hoofddoek. Het derde deel was, als jurist zijnde, mijn favoriete deel. Ik zie niets liever dan juridische argumenten die gebruikt worden om de poten onder de discriminerende stoel weg te zagen. Dat gebeurde hier heel efficiënt en gegrond, wat de leeservaring zeer bevredigend maakte. Deze twee laatste delen wapenen je als lezer sowieso met goed onderbouwde argumenten om je gesprekspartner in de, helaas onvermijdelijke, toekomstige islamofobe discussies van hun ongelijk te kunnen overtuigen.

De mythe (of eerder leugen) dat moslimvrouwen die een hoofddoek dragen onderdrukt zijn en niet zelf het woord kunnen voeren, wordt absoluut aan diggelen geslagen in dit boek. De boodschap dat er eindelijk eens gestopt moet worden om over en voor deze specifieke groep te spreken zonder hen zelf aan het woord te laten, komt luid en duidelijk over. Dit boek is een *absolute must read* voor iedereen.

Rebecca

The Arrival

Er zijn zoveel dystopische of futuristische films beschikbaar. Of het nu aliens zijn, of de aarde die vraakt neemt, of dramatische weersomstandigheden: apocalyptische films die het einde der tijden aankondigen waren alomtegenwoordig en werden steeds populairder sinds de millenniumwissel. We kunnen in de cultuur en de media aanvoelen dat de maatschappij angstig is. Zij het om het onbekende van het eeuwig uitdijende universum, zij het om pandemieën of onverklaarbare natuurfenomenen. De apocalyps is intrigerend.

De blockbusters volgen elkaar naadloos op en veelal merk ik tijdens het zetelhangen dat al deze films één waas van doemscenario's worden in mijn hoofd. Ook heb ik regelmatig de gedachte dat de film wel erg gelijkaardig is aan de blockbuster van vorig jaar, of vijf jaar geleden of soms zelfs twintig jaar terug. Met die voorbode in het hoofd heb ik in 2016 'Arrival' bekeken, rustig in de woonkamer met mijn broer en mijn pa, van plan om halverwege in slaap te vallen. Het concept van 'Arrival' heeft me nooit meer losgelaten.

'Arrival' (2016) geregisseerd door Denis Villeneuve is gebaseerd op de novella 'Story of Your Life' (1998) door Ted Chiang. De cast is impressionant met Amy Adams (van 'The Wedding Date' (2004)), Jeremy Renner ('Hawkeye' in the Marvel Universe), Forest Whitaker ('Good Morning, Vietnam' (1987)), Mark O'Brien ('Marriage Story' (2019)) en Michael Stuhlbarg ('Blue Jasmine' (2013)), het budget was \$47 miljoen en de 'box office' bracht \$203 miljoen op. Zoals ik al zei, 'Arrival' leek me eerst één van de vele visueel sterke, maar niet-originele films te zijn zoals er zoveel komen overwaaien vanuit de Verenigde Staten.

In 'Arrival', arriveren er verschillende buitenaardse ruimtevaartuigen die worden onderzocht door wetenschappers over de gehele wereld. Op de filmposter staat dan ook heel mysterieus: "Why are they here?". Amy Adams haar personage, Dr. Louise Banks, is een linguïst en probeert met het buitenaardse te communiceren en te ontcijferen waarom de aliens de aarde opzoeken. Omdat dit een aanrader is en geen review, wil ik liever niet te veel verklappen. Behalve... 'Tijd is een Palindroom' en ik denk dat je pas echt met volle teugen kan genieten van deze film als je de 'Sapir-Whorf' hypothese kent.

Het idee dat grammatica, woordenschat en dus taal zelf, een persoons denken beïnvloedt. Volgens deze hypothese wordt iemands manier van de wereld te bekijken geconstrueerd door taal. Een idee is namelijk pas mogelijk wanneer het door het brein verwoord kan worden. Zo is taal een sociaal construct dat ons denken structureert en aangezien elk individu een andere talenkennis heeft, omdat taal heel eigen is aan een individu zelf, denkt iedereen op een andere manier.

- Ian Donnelly: "If you immerse yourself into a foreign language, then you can actually rewire your brain."

- Louise Banks: "Yeah, the Sapir-Whorf hypothesis. It's the theory that the language you speak determines how you think and..."

- Ian Donnelly: "Yeah, it affects how you see everything."

'Arrival' staat niet op Netflix, maar tegenwoordig kan je ook films huren/kopen op YouTube of Apple Tv. Merkt iemand al dat ik echt het concept van 'de videotheek' mis? Het is een blockbuster en de Rotten Tomatoes score is 94%. Het is visueel sterk, het is conceptueel sterk, de soundtrack staat op Spotify en dat is echt een aanrader als achtergrondmuziek wanneer je je moet focussen.

Aufikki

S

Beeld: alle andere afbeeldingen en illustraties zijn afkomstig van Adobe Stock bibliotheek

Bronnen: wil je weten op welke bronnen een artikel gebaseerd is, contacteer ons en we laten het je weten

Slotwoord

Dit magazine zou niet geworden zijn wat het is zonder de hulp en medewerking van de volgende geweldige mensen:

Onze geweldige grafisch ontwerper:

Eva Decheiver

Onze getalenteerde illustratoren:

Luna Willems - @lunwil en @murmurhall op Instagram

Ans Van Gasse - @chansarte op Instagram

Tessa De Moor - @tasarion.studio op Instagram

Randy Konijnenberg - @proud2bfem op Instagram

Tilia Linthout - @tillustrations_for_u op Instagram

Noëmi Willemen - @lecoeuramareebasse op Instagram

Onze fantastische gastschrijvers:

Silke Bomberna - @silke_bomberna op Instagram

Sophie Van Reeth - @sophie.vanreeth op Instagram

Noëmi Willemen - @lecoeuramareebasse op Instagram

VZW Rainbow Ambassadors - www.rainbow-ambassadors.be

We willen hen allemaal stuk voor stuk bedanken voor hun onmisbare bijdrage. Tot slot willen we natuurlijk ook jou bedanken voor het lezen van ons magazine!

Inclusiviteit is één van de doelstellingen van ons magazine en we doen ons best om zoveel mogelijk verschillende stemmen aan het woord te laten, maar dat kunnen we natuurlijk niet alleen! Heb jij een leuk idee voor een artikel? Aarzel dan niet om ons te contacteren. Stuur een mail naar spijkermagazine@hotmail.com of stuur ons een bericht via het contactformulier op de site en wie weet verschijnt jouw artikel in één van onze komende edities of op de website!

